

...òd Kaszëb do Èuropë

Gôdka z Danutą Balcerowicz,
dyrektor Pòwiatowi Biblioteczki we Wejrowie
miona Aleksandra Majkòwsczégò.

Wejrowskò biblioteka mia zòrganizowóné pòrãnosce pòtkaniów z kaszëbszcima ùtwòrcama z całégò regionu w òbrëmienim projektu „Z ksążką òd Kaszëb do Èuropë”. Wicy na tã témã nalézëta w teksce Tomasza Fòpczi – „Dlò kògò to całé pisanié?”

Projekt realizowóny przez wają bibliotekã zwòł sã „Z ksążką òd Kaszëb do Èuropë”. Pò pròwdze je tak, że z najã lëteraturã ni mómë sã ju czegò w Èuropie sromac?

Mia jem leżnosc zetknãc sã dzãka projektowi z nòlepszima kaszëbszcima ùtwòrcama i mùszã rzeknãc, że na mie, a téz na ùczãstnikach tëch zéńdzeniów zrobiò to wiòldzé wrazenié. Òsoblëwi szlach mò òdcësniać chòcle pòtkanié ze Stanisławã Pestką i Marianã Sellinã abò Stanisławã Janke, chtëren gòdòł ò swòji robòce w Chòczewie, dze Kaszëbów ni ma za wiele, a nimò tegò rozmiòł wcygnãc lëdzy i przekònac jich do swòjégò ùtwòrstwa. Baro wòznë bëło téz dlò mie

zetkniãcé z zëwã kaszëbiznã tëch nòlepszych méstrów słowa. Jò kaszëbszczégò bëlno nie znajã, ale sztuderowa jem m.jin. ù prof. Tredera i përzniã jem z nim òbeznónò. Słëchanié chòcle Stanisława Pestczki czë Marian Sellina bëło pròwdzëwã redotã i maò dze je ju dzysò czëc tak nòtërnã kaszëbskã melodiã słowa. Jich recytacje i spiëwë dôwałë pòczëcé wróceniegò do dównëch lat. Widzałë mie sã pò pròwdze wszëtczé pòtkania, chòc je wiedzec, że nié wszëtczé mòglë zbùdzëc tak wiòldzé emòcje.

Chcemë równak wrócëc do rówiznë sami lëteraturë. Mómë z czym sã pòkazëwac w Èuropie?

Niewiém, corozmiejeceprzezëuropejskã rówiznã, bò lëteratura mò, jak wiémë, rozmajité òrtë. Mòzëmë gadac ò lëteraturze dlò òdbiërcë wësztòfconégò, dlò mni wësztòfconégò, ale wiedno je to lëtaratura, bò niese za sobã wrazenia, òdczëca, jaczës przesłanié. A jeżlë jidze ò to, co jem widza na zéńdzeniach

z kaszëbszcima ùtwòrcama... Taczi Stanisłów Janke baro rozwinãł sã jakò pisòrz i ni mò znaczeniégò czë twòrzi pò kaszëbskù, czë pò pòlskù. Kòzdò pòstãpnò ksążka mò lepszã lëterackã rówiznã. Je w nich wielewãtkòwòsc, psëchòlogicznë pòglãbienié pòstacji, òpiarcé w historicznëch realiach. To na gwës je pisòrz, jaczi mòzë dorównac do brim èuropejsczim ùtwòrcóm. I nie je to jedurny taczi przëtròfk. Je wiedzec, że nié kòzdi dokòz mòzë stac sã bestsellerã. Żebë pòwstòł taczi kaszëbsczy bestseller, nòprzòd mùzimë miec pòrãset rozmajitëch dokòzów, jesz wicy ùtwòrców i përzniã Bòzégò daru ù jednegò z nich.

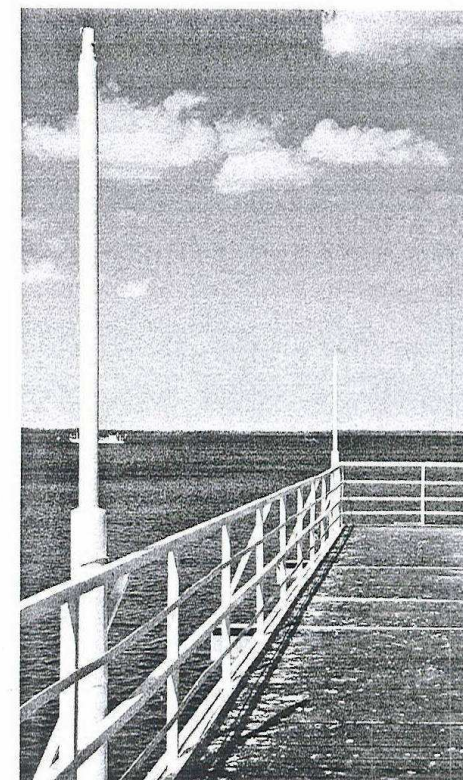
Czë westrzòd młodëch ùtwòrców mómë kògòs, chtò mòzë w przinòcno napisac taczi bestseller?

Dlò mie czekawim zjawiszczã je lëteracczé karno Zymk. Donëchczòs colemaò bëło tak, że kaszëbsczy ùtwòrca szedł sóm. Czãsto mùszòł biòtkòwac sã z wiòldzima drãgòtama. Dlòte ùdba zebraniégò sã w lëteracczim karnie je baro pòtrzëbnò. Taczé karno to przede wszëtczim psychòlogicznë wspiarcé, nawzòjnò meritoricznò pòmòc, to leżnosc do pòdnieseniò artisticzny rówiznë, a téz pòdnòszaniò swòjëch wëzwaniów. Jakò szkòlnò pòlsczégò jãzëka wiele razy pòtikala jem ùczniów, chtërny próbòwelë pisac nawetka dosc czekawë dokòzë, równak dzes to wszëtkò dzinãło, felowaò prawie wspiarcégò taczégò karna jak Zymk. Jich talentë nie przebiłë sã przez rozmajité codniowé problemë i nimò dobëców, dobrëch placów w lëteracczim kònkùrsach nie rozmielë do niczégò duńc. I czedë zdrzimë chòcle

na historiã pòlsczi lëteraturë, tej je wi-dzecz, że wikszì dzël bëlnëch ùtwòrców przechòdòł prawie przez taczé lëteracczé karna. Zymk je na gwës krokã w dobrim czerënkù.

Projekt „Z ksążką òd Kaszëb do Èuropë” to nié wszëtkò, co robita w wejrowszi pòwiatowi bibliotece dlò kaszëbiznë. Wòznã sprawã je téz cyfrowò biblioteka kaszëbszczich dokòzów...

Ta cyfrowò biblioteka to pò pròwdze baro bëlnò ùdba na rozsërzwianié naji lëteraturë. Ù spòdlégò sã tuwò dwie brëkòwnotë: pò pierszé, wiòlgò pòtrzëbnota promòcji najëch dokòzów, a pò drëdzé – wcyg nie wiémë

dok. →

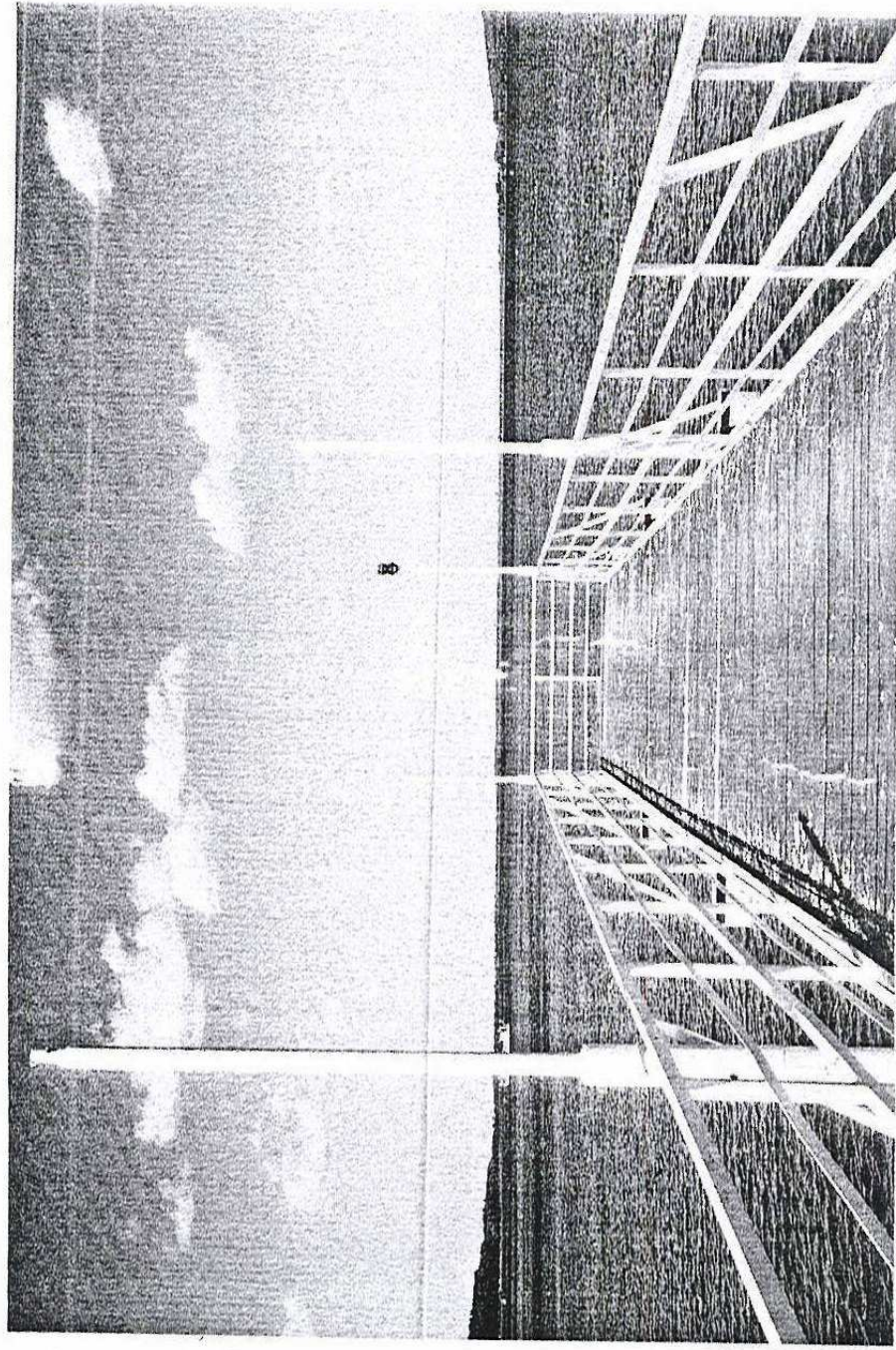

za baro, jak wězdrzi wielëna czëtińców kaszëbsczégò słowa. Dlôte prawie jesmë zaczãli ùprzistãpniac najã lëteraturã – je wiedzec za zgòdã àutorów – w jinternece. Dzãka temù czëtińcowie mògã te ksążczy darmòk przeczëtac i – co nieròz je wòznieészé – mògã je tuwò nalezc, bò wiele z tëch dokòzów ni ma ju nigdze w ksãgarniach. Z zòlã mùszimë rzeknąc, że wcyg distribucjò i promòcjò naji lëteraturé je baro słabò. I tak jem pòmësła, że doch prawie zadanim biblioteków je promòcjò najëch ùtwòrców. Tradycyjné wëstòwczì czé plakaté to ju dzysò wiele za mało. Co jinégò z cyfrowã bibliotekã. Dzãka ni mòzna trafic z ksążkã do rozmajitëch lëdzy, jaczi na jiny òrt bë nigdè za niã sã nie wzãlë. Móm swiãdã, że wiele razy ti czëtińcowie nie przeczëtajã tegò w całoscé, ale niech je to chòcle

mòli dzél, niech mdze to leno pòmòc do napisaniò jaczégòs dokòzu na sztudiach, to téz je pòdług mie dosc tëli.

Je to téz leżnosc dlô ùtwòrców, zebë sã doznac, jaczé je zajinteresowanié jich dokòzama.

Na gwës. Pò wielënie weńdzeniów na starnã, do apartnëch dokòzów, widzymë zarò, co je nòwicy czëtóné. Mómë taczé ksążczy, do jaczych w szesc miesãców mò zazdrzóné kòl dwùch tësãców czëtinców, a sã i taczé, dze weńdzeniów bëto blòs pòrãnòsce. To je zderzenié z pròwdã i dlô niejednëch ùczba pòkòrè, chòc wiémë, że nieròz je to sparłãczoné z wiëkã czëtinców dónëch dokòzów, bò starszi lëdze mni kòrzëstajã z jinternetu.

„Pomerania, dot. Stegna”, 2008, nr 10, s. 2-4